

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegraful Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Regele și armata.

Sibiiu, 11 Decemvrie n.

Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Carol, intrat în toate drepturile cari îi compet ca Domnitor al numărăoaselor popoare din monarhia austro-ungară, a primit acum și comanda supremă asupra întregii armate și flote. Maiestatea Sa știe, că la diferitele fronturi popoarele credincioase ale Maiestații Sale sângerează și-si fac datorința față de tron și patrie, și vrea să fie cu ele și între ele! În 2 Decemvrie n. c. a adresat deci armatei și flotei următorul preainalt ordin de zi:

„In eserierea drepturilor mele de Domnitor, primesc conducerea supremă a armatei și astfel comanda supremă asupra tuturor forțelor luptătoare ale armatei și flotei mele. De locțiitor al meu în comanda asupra armatei designez pe mareșalul campestru, Arhiducele Frideric. Viena, în 2 Decemvrie 1916.

Carol m. p.»

Primirea comandai supreme asupra armatei din partea preainaltului beliduce, e o urmare necesară a împrejurării, că în războiul mondial poporul stă în arme și astfel e numai natural, dacă Domnitorul însuși se pune în fruntea armatei. Starea divergență de până acum a fost motivată prin etatea înaintată a decedatului Domnitor și ea a fost statuată numai în 1908, când Impăratul și regele Francisc Iosif a investit cu funcția de comandant suprem al armatei din viitor pe Arhiducele Francisc Ferdinand. Tinărul Domnitor, care se pune acum în fruntea întregii armate, are îndărătul său o activitate multilaterală și plină de succese, ca beliduce, desvoltată în războiul acesta. El a condus, cu prilejul ofensivei splendide din Mai în contra Italiei, trupele din Tirolul de sud, cari au spart frontul italian, iar mai târziu a luat în Galizia conducerea trupelor, cari aveau să țină pept cu atacurile ofensivei din vara a Rușilor, care ofensiva a și fost oprită în loc de trupele de sub comanda Arhiducelui Moștenitor de tron. Mai în urmă a fost apoi comandant suprem al trupelor aliate, cari au mutat arena de luptă pe teritoriul românesc.

Cu generală satisfacție primește monarhia numirea Arhiducelui și mareșalului Frideric de locțiitor, în comanda supremă, al Maiestații Sale, și cu gratitudine apreciază faptul, că Arhiducele de doi ani și jumătate poartă, — sprijinit de sfaturile șefului statului major, baronului Conrad de Hötendorf, mareșal campestru,

— sarcina, de multeori apăsătoare, a comandamentului suprem. De altcum de numele Arhiducelui e legat un șir întreg de minunate făpturi, sevârșite cu arma.

Preainaltul ordin de zi, adresat armatei și flotei, a provocat bucurie în întreaga Austrie și Ungarie, precum și firma încredere, că tinărul Impărat și Rege se va reîntoarce în fruntea armatelor învingătoare de pe câmpul de război!

Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Carol, a și plecat imediat, încă în 2 Decemvrie dimineața, la cartierul general, unde a fost primit din partea Arhiducelui Frideric și a întregului său stat major, și unde baronul Conrad de Hötendorf, mareșal campestru și șef al statului major, a făcut raport amănunțit Maiestații Sale despre situația de pe câmpul de război.

În una din zilele următoare Maiestatea Sa a făcut vizită, la cartierul general german, Impăratului Wilhelm al Germaniei, care a înapoiat visita, la cartierul general austro-ungar, stând lung de vorba cu Maiestatea Sa, Monarhul nostru, cu ambele ocațiuni.

Convocarea dietei croate.

Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Carol, a convocat, prin rescript regal, dieta Croației, Slavoniei și Dalmației, pe 14 Decemvrie n. c. la Zagreb, pentru a-și continua lucrările întrerupte în vara anului curent.

Guvernorul României. În părțile României cucerite de puterile centrale se va introduce administrație militară, în fruntea căreia a fost pus ca guvernor generalul german Tuelff de Tscheppe și Waldenbach, fost comandant al corpului de armată german VIII, recrutat din părțile Rinului. Administrația nu se va face numai din partea Germanilor, ci și cu participarea monarhiei noastre, iar în Dobrugea cu participarea Bulgarilor.

Visul milenar al Rusiei.

Noul ministru-president al Rusiei, Trepow, care a luat locul lui Stürmer, a făcut declarație în parlament, că Rusia nu se va odihni, până nu va recuceri teritoriul pierdut și nu va lua și dela vecini teritoriile locuite de Poloni, pentru a forma un stat polon, întreg și liber, legat însă de Rusia. Mai ales nu se va odihni Rusia, până nu va pune mâna pe Constantinopol și pe Dardanele, realizându-și astfel visul milenar. În privința aceasta Rusia are învoeală cu celelalte puteri din antantă. Despre pace deci, ori chiar despre vreo pace separată, nici vorbă nu poate să fie!.. E teribil acest domn — Trepow!

Să luăm aminte!...

— Din cercuri preoțești. —

Împrejurările extraordinare de grele, prin cari trecem, ne îndreaptă privirile cu deosebire asupra războiului îngrozitor, care a luat proporții uriașe și astfel azi chestiunile sociale, culturale și financiare, toate sunt absorbite de cerințele militare, pentru realizarea triumfului final asupra dușmanilor.

Nu putem ascunde, de altă parte, ceea ce vedem că se petrece la conducătorii firești ai poporului maghiar tocmai acum, — și de astădată pomemim numai pe preoții reformați, de sub conducerea episcopului lor Dr. Balthazar, care la banchetul instalării în scaunul de arhiepiscop și mitropolit a Escelenței Sale Vasilie Mangra, i-a întins acestuia, într'un avântat toast, mâna de frate admirator.

Acuma, sub titlul: «Adunarea preoților reformați», ziarul «Az Est» dela 15 Noemvrie 1916, publică următoarea notiță: «Adunarea generală a preoților reformați din patrie și-a ținut azi dimineața, în catedrala conventului din strada Abony la 10 ore, adunarea ordinară. În ordinea de zi, între alte puncte esențiale, sunt fixate și aceste două: unitatea liturgiei și discuții asupra stării materiale a preoției. Mâine se vor prezenta membrii adunării, sub conducerea episcopului Balthazar, la premierul țării, la ministrul de finanțe, precum și la ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, unde vor cere ameliorarea stării materiale a preoției».

Legătura, ce am avut bucuria s'o constatăm, că există între episcopul Balthazar și Escelența Sa Mitropolitul Vasilie Mangra, interesele comune și deplina îndreptățire a preoției ortodoxe la o existență materială cinstită, egală cu cea reformată, ne îndreptățeste speranța, că Escelența Sa va găsi momentul potrivit, când să asigure realizarea doleanțelor preoției ort. române din mitropolie, înaintate în memorande înaltului guvern, pentru îmbunătățirea sorții ei materiale.

Este și timpul suprem să se facă, de urgență, pașii de lipsă la înaltul guvern în direcția aceasta. Dacă s'ar ținea adunarea generală a preoției ort. nu numai după eparhii, ci odată la an, în toată mitropolia, cum vedem că se face la reformați, noi sub înțeleapta și probata conducere a noului mitropolit, n'am atinge nici pe departe principiile legii noastre autonome, dacă am cere să se treacă în hala vechiturilor salarizarea actuală a preoției ortodoxe.

Înainte de toate să se tindă la egalizarea preoției noastre, să nu avem preoți împărțiți în cl. I, II și III, ci toți având aceeași misiune, să ne bucurăm de o tratare uniformă din partea statului. Chiar dacă lucrul acesta n'ar merge de odată, să se facă treptat, într'un ciclu de zece ani următori.

Suma maximală la preoții azi declarați cu pregătiri superioare, este

1600 cor. la an. Luăm în proporție și ca o mică asemănare situația unui învățător, care se bucură de o plată de 2000—2500 cor. și de gradații, cu situația preotului, mai bine pregătit decât dânsul.

Stabilim și aceea, că au servit amândoi 15 ani, și apoi vom vedea anomalia, că preotul, cu pregătiri universitare, chiar este dispărent mai slab, mai rău dotat decât învățătorul, care lângă cele 4 cl. gimn. ori civile, mai are trei-patru ani de pedagogie, deci abia echivalează cu cele 8 clase ale preotului.

Scriitorul acestor rânduri are o deosebită stimă și dragoste față de învățătorii noștri; nu le-am scris aceste din pismă, nici pentru aceea, că între împrejurările de scumpete enormă de azi, ei merită chiar mai mult decât atâta, cât primesc dela stat, dar ni se va ierta, dacă pretindem stabilirea unei proporții ascendente, și cerem dreptate și pentru preoții noștri, cari poartă jugul greu al vieții cu mare abnegațiune, dar cu nădejdea, că starea insuportabilă de azi se va curma cât mai de grabă.

Escelența Sa, Înalt Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Vasilie Mangra, are întregă solicitudinea pentru viitorul bisericeii, prin reforma învățământului teologic, ridicând seminariile la rangul academiilor, sau a universităților. Preludiul acestor fericite vremi are să fie însă necondiționat salarizarea preoției, în măsura și proporția în care sunt salarizați d. e. preoții sașilor. Acolo se știe, că grija vieții, susținerea familiei, din punct de vedere material, nu apasă umerii preoților. Ei se pot îndeletnici cu știința, se pot adăpa la izvoarele de cultură ale apusului, pot aduna cărți de specialitate, le pot aprofunda și se pot dedica exclusiv cercetărilor științifice. Noi trebuie să facem economie în înțelesul țărănesc al cuvântului. Noi nu servim numai altarului, ci servim și la coarneză plugului cu brațele; aceasta sigur că nu e degradator pentru preoții neamului nostru, fiind o ocupațiune, care leagă sufletele, dar nicidecum nu ridică pe păstorul sufletesc la înălțimea ideală, pe care și-o poate câștiga rămânând exclusiv în cadrele activității pur preoțești, într'o deplină independență materială față de păstoriții săi.

Achitarea competențelor preoțești este cel mai ingrat paragraf, care nici o tactică pastorală nu-l poate rezolvi spre deplina mulțumire a celor interesați. Trăind în mijlocul poporului douăzeci de ani, m'am convins, ca preot, că sătenii noștri au sărăcit cu duhul, precum vremile rele i-au sărăcit materialcește. Preotul lor e bun, vrednic de laudă și de cinste, numai până nu-și încassează birul și sticlele restante. Îndatăce vine însă vorba de plată, deasupra satului, în lumea sufletească a oamenilor, se întunecă și dispar ca cerea de față focului toate calitățile, cari îl împodobeau pe părintele iubit și stimat de până aci.

